

Funcționarea autonomă

Tematica: *Mașini electrice*

→ **Capitol:** *Mașina sincronă*

→ **Secțiunea:**

Tip resursă: *Expunere*   *Laborator virtual / Exercițiu*   *CVR*

În acest laborator se va studia funcționarea autonomă a generatoarelor sincrone.

- cunoștințe anterioare necesare:
- nivel: ciclul 2
- resurse ajutătoare:
- durata estimată:
- autor: [Francis Labrique](#)
- realizare: Sophie Labrique
- traducere: [Sergiu Ivanov](#)

Funcționarea autonomă – enunț

0. Schema

În figura 1 este reprezentată schema pentru funcționarea autonomă a generatorului sincron.

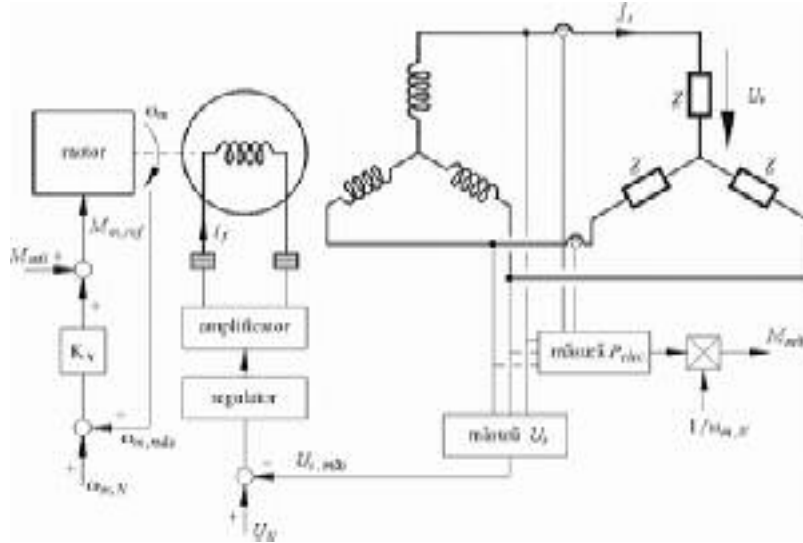

Figura 1

Motorul de antrenare este dotat cu un regulator, ce are rolul de a menține viteza de rotație, constantă și egală cu cea nominală, prin reglarea cuplului furnizat de către acesta. Acest regulator are ca semnale de intrare viteza de referință $\omega_{m,r}$, viteza reală a grupului și, eventual, un termen de acțiune predictivă M_{m0} , egal cu cuplul electromagnetic corespunzător puterii active măsurate la bornele mașinii sincrone.

Circuitul de alimentare a inductorului este dotat cu un regulator, ce are rolul de a menține valoarea eficace la bornele înfășurării inductorului, constantă și egală cu valoarea nominală. Ea determină curentul i_f care circulă în înfășurarea inductoare, de excitație.

1. Punctul nominal de funcționare

În punctul nominal de funcționare, mașina sincronă debitează curentul nominal, cu factorul de putere $\cos \varphi$ nominal (inductiv)..

Calculați

impedanța Z_N a sarcinii,
curentul de excitație i_f ,
cuplul electromagnetic dezvoltat de mașină,

pentru condițiile de funcționare corespunzătoare punctului nominal.

Răspuns >>

2. Evoluția curentului de excitație, în funcție de sarcină

Pentru a studia cum evoluează curentul de excitație, comandat de către regulatorul de tensiune, pentru a menține constantă tensiunea la bornele generatorului, trebuie să se țină seama de doi parametri (figura 2) :

primul corespunde defazajului φ pe care sarcina îl impune, între tensiunea la bornele sale și curentul pe care îl absoarbe. Unghiul φ (defazajul tensiunii de fază U_N față de I_N) este pozitiv în cazul în care curentul este în urma tensiunii (sarcină inductivă), negativ dacă este în fața tensiunii (sarcină capacitivă);

al doilea corespunde valorii eficace a curentului pe care îl absoarbe sarcina (de la zero la I_N).

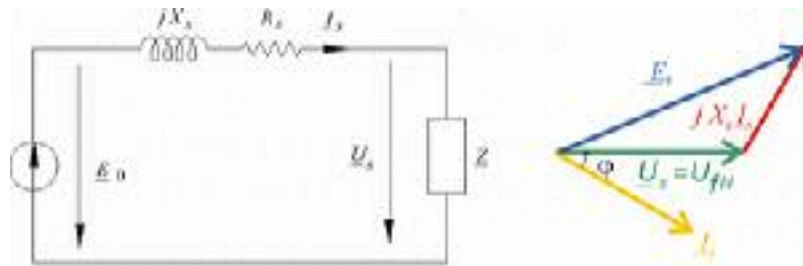
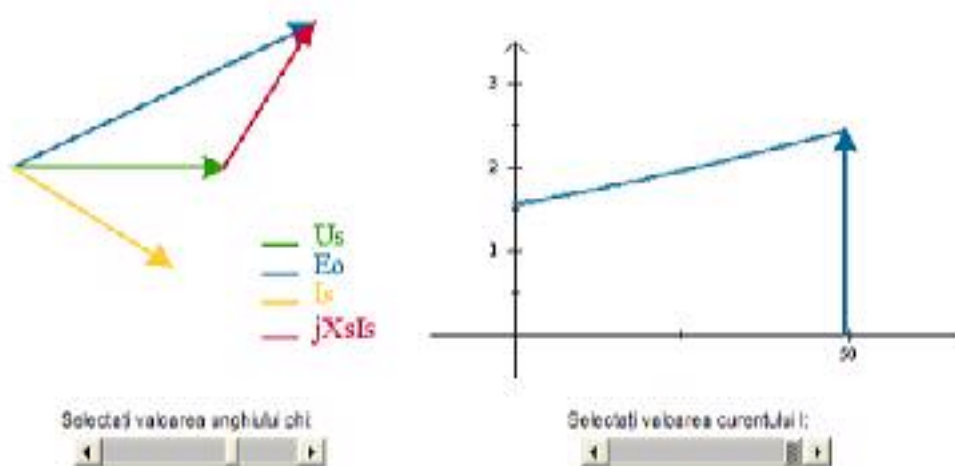

Figura 2

În animația de mai jos, puteți vizualiza cum trebuie să evolueze curentul de excitație i_f , în funcție de cei doi parametri, modificându-le valorile.

Ajutor

Neglijând rezistența R_s , calculați expresia ce leagă curentul i_f de curentul debitat $I_N = I_N e^{j\varphi}$, în cazul în care regulatorul menține constantă valoarea eficace a tensiunii U_N , la valoarea sa nominală $U_{fN} = 220 \text{ V}$. Trasați curbele (i_f, I_N) pentru diferite valori ale defazajului φ .

Răspuns >>

1. Ajutor

Trasați diagrama fazorială, indicând legătura care există, între tensiunea la bornele mașinii U_N , pe de o parte, și E_0 și I_N , pe cealaltă parte.

2. Ajutor

Trasați diagrama fazorială ce exprimă legătura dintre $\underline{U}_s$ și $\underline{E}_0$, $\underline{I}_N$, neglijând termenul $\underline{R}_s \underline{I}_N$. Faceți un raționament fundamentat geometric.

Întrebarea 1: răspuns

- $Z = 4,4 \Omega ; 36,9^\circ$
- $i_f = 2,5 \text{ A}$
- $M_{\text{em}} = 170 \text{ Nm}$

Întrebarea 1: demonstrație

Diagrama fazorială corespunzătoare punctului nominal de funcționare, este reprezentată în figura 1.

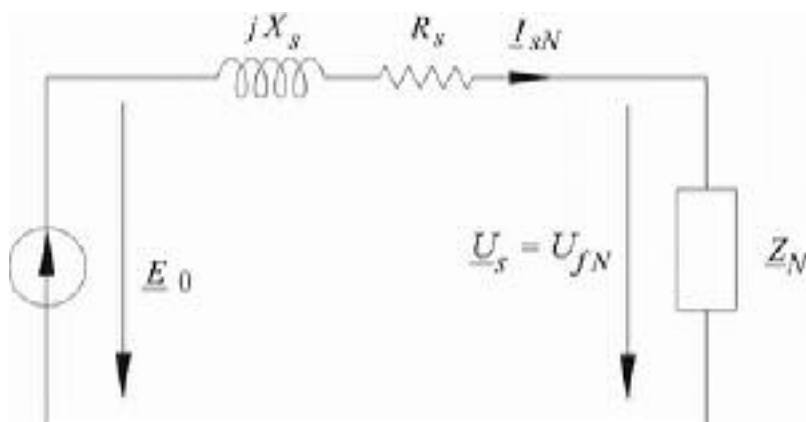

Figura 1a

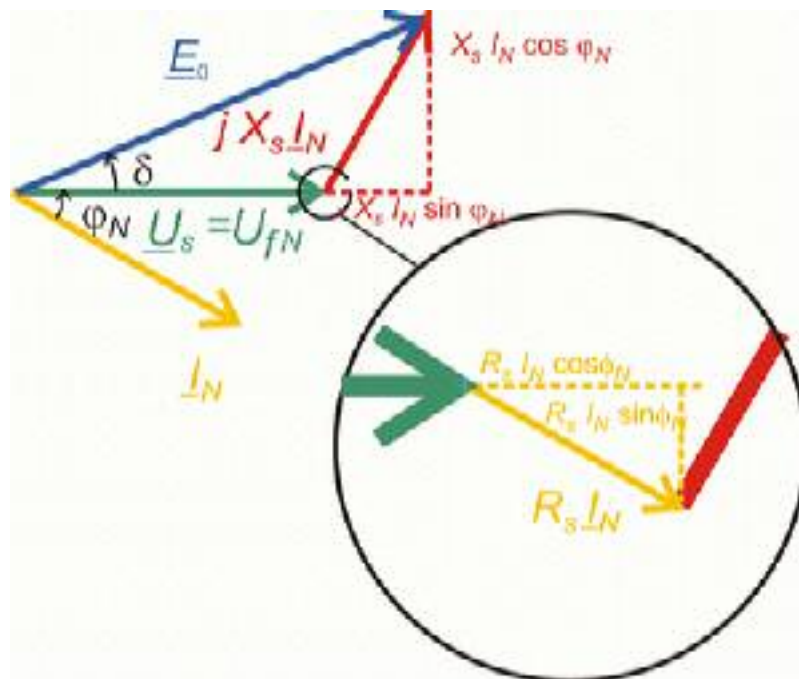

Figura 1b

Impedanța Z_N are

- modulul Z , egal cu U_{fN} / I_N , respectiv

$$Z = \frac{220}{50} = 4,4$$

- faza φ , egală cu defazajul tensiunii U_{fN} față de curentul I_N (minus defazajul lui I_N față de U_{fN}). Cum punctul nominal corespunde unei funcționări inductive, respectiv U_{fN} în fața lui I_N , rezultă:

Rezultă

$$E_0 = \left[(U_{fN} + R_s I_N \cos \varphi_N + X_s I_N \sin \varphi_N)^2 + (X_s I_N \cos \varphi_N - R_s I_N \sin \varphi_N)^2 \right]^{1/2},$$

de unde

$$E_0 = 355V$$

Cum $E_0 = 142 i_f$:

$$i_f = 2,5A$$

Cuplul electromagnetic pe care îl dezvoltă mașina corespunde puterii electrice P_{elec} pe care o produce.

Puterea P_{elec} va fi:

$$P_{elec} = M_{em} \omega_{m,N} = 3E_0 I_N \cos(\delta + \varphi_N)$$

cu

$$\delta = \arcsin \left(\frac{X_s I_N \cos \varphi_N - R_s I_N \sin \varphi_N}{E_0} \right)$$

Rezultă:

$$M_{em} = \frac{P_{elec}}{\omega_{m,N}} = 170 Nm$$

Nu vom face o eroare semnificativă dacă, pentru a calcula puterea electrică, vom neglija pierderile Joule $3R_s I_N^2$ în înfășurarea statorică și am scrie:

$$P_{elec} = 3 U_{fN} I_N \cos \varphi_N.$$

$$\varphi = \varphi_N = \arccos(0.8) = 36,8^\circ$$

Rezultă că, utilizând această relație, obținem $P_{elec} = 26,4 kW$ în loc de $26,7 kW$, adică o eroare de $1,1\%$.

Întrebarea 2: răspuns

$$i_f = \frac{1}{142} [(U_{fN} + X_s I_s \sin \varphi)^2 + (X_s I_s \cos \varphi)^2]^{1/2}$$

Întrebarea 2: demonstrație

Dacă se neglijează R_s , rezultă diagrama fazorială din figura 1, din care

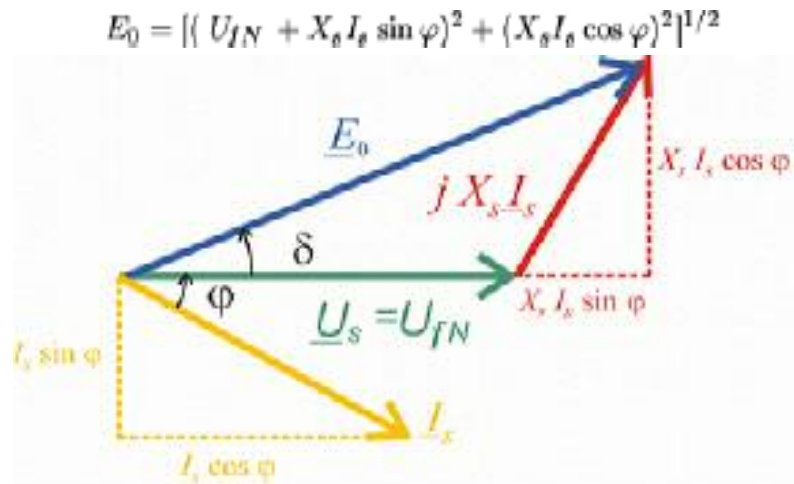

Figura 1

Cum $E_0 = 142 i_f$, se obține în final:

$$i_f = \frac{1}{142} [(U_{fN} + X_s I_s \sin \varphi)^2 + (X_s I_s \cos \varphi)^2]^{1/2}$$

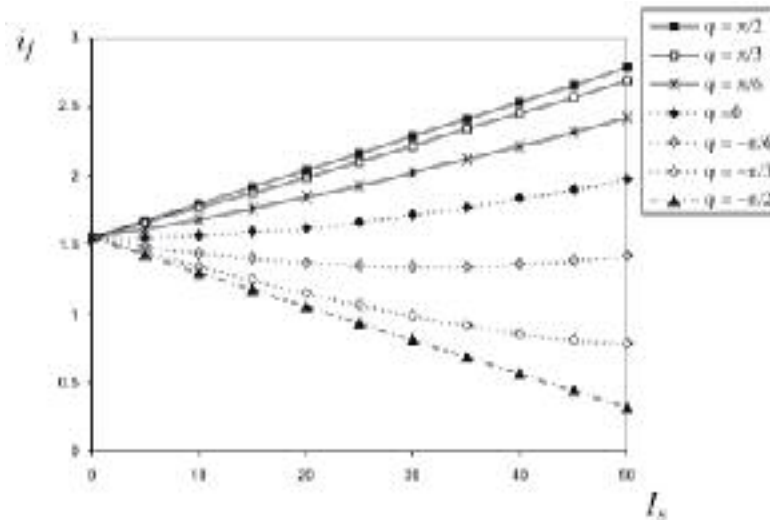

Figura 2